

DÔSTOJNOSŤ ČLOVEKA

UČEBNICA KATOLÍCKEHO NÁBOŽENSTVA
PRE 8. ROČNÍK ZÁKLADNÝCH ŠKÔL
ZÁPADNÝ OBRAD

DÔSTOJNOSŤ ČLOVEKA

UČEBNICA KATOLÍCKEHO NÁBOŽENSTVA
PRE 8. ROČNÍK ZÁKLADNÝCH ŠKÔL
ZÁPADNÝ OBRAD

Tibor Reimer

DÔSTOJNOSŤ ČLOVEKA

UČEBNICA KATOLÍCKEHO NÁBOŽENSTVA
PRE 8. ROČNÍK ZÁKLADNÝCH ŠKÔL
ZÁPADNÝ OBRAD

Tibor Reimer

Nihil obstat: Mons. Bernardus Bober, Archiepiscopus Metropolitae Cassoviensis.

Imprimatur: Mons. Joannes Orosch, Archiepiscopus Tyrnaviensis, Trnaviae die 8 octobris 2014, nr. 7354/14.

Učebnica je hrađená z finančných prostriedkov MŠVvaŠ SR.

DÔSTOJNOSŤ ČLOVEKA

Učebnica katolíckeho náboženstva pre 8. ročník základných škôl – západný obrad

Recenzenti:

Peter Kuljaček

František Trstenský

Vydal Spolok svätého Vojtecha – Vojtech, spol. s r. o., Trnava 2021, ako svoju 4322. publikáciu v koordinácii s Katolíckym pedagogickým a katechetickým centrom

Autor:

Tibor Reimer

Jazyková úprava:

Jozef Skala

Grafická a technická úprava:

František Tokarčík

Vydanie prvé

Tlač:

Finidr, Český Těšín

Text publikácie neprešiel jazykovou korektúrou vydavateľstva SSV.

ISBN 978-80-8161-470-5

**Katolícke pedagogické
a katechetické centrum, n.o.**

Keď šaty robia človeka...

Život je zmena, zmena je život. Niekedy postačí „strateným“ ľuďom niekoľko minút a pomoc druhých na to, aby sa dokázali odraziť od dna a začať žiť odznova.

Jim Wolf je veterán americkej armády. Napriek tomu sa dostal do problémov. Prišiel o strechu nad hlavou a mal problémy s alkoholom. Teraz žije už niekoľko rokov ako bezdomovec.

Avšak vďaka charitatívnej organizácii Degage Ministries dostal šancu na zmenu. Dobrovoľne podstúpil kompletnú premenu svojho výzoru: nový zostrih aj farbu vlasov a tiež elegantný oblek.

Aj keď pre nás je na prvý pohľad hlavná zmena jeho zovňajšku, dôležitejšou bola tá v jeho vnútri, v jeho pohľade na svet: akoby znovu získal svoju dôstojnosť, ktorú kdesi cestou stratil...

Po tomto „nakopnutí“ si bol Jim totiž schopný zabezpečiť bývanie a tiež začal navštevovať sedenia anonymných alkoholikov. Niekedy stačí len málo na to, aby sa nejeden ľudský život zmenil k lepšiemu! Niekedy stačí iba nový oblek!

Jedno z najkrajších podobenstiev, ktoré nám Ježiš zanechal, je príbeh o márnotrattom synovi a jeho milosrdnom otcovi. „Ešte bol ďaleko, keď ho zazrel jeho otec, a bolo mu ho ľúto. Pribehol k nemu, hodil sa mu okolo krku a vybozkával ho. Syn mu povedal: »Otcé, zhrešil som proti nebu i voči tebe. Už nie som hoden volať sa tvojím synom.« Ale otec povedal svojim sluhom: **»Rýchlo prineste najlepšie šaty a oblečte ho!** Dajte mu prsteň na ruku a obuv na nohy, lebo tento môj syn bol mŕtvy, a ožil, bol stratený, a našiel sa« (Lk 15, 20-22.24). Otec odieva svojho syna do znakov slobody a dôstojnosti: Boh chce, aby ani jedno jeho dieťa nebolo nádenníkom či otrokom. Chce, aby všetky mali na sebe rúcho cti, prsteň dedičstva a obuv dôstojnosti.

Objaviť dôstojnosť človeka je hlavným cieľom v tomto školskom roku. Táto učebnica katolíckeho náboženstva ťa chce na tejto ceste sprevádzať.

Čo kde v učebnici nájdeš?

Každá lekcia vychádza z konkrétneho života: nájdeš tam rôzne príbehy alebo skutočné udalosti. Učebnica ti prináša vždy aj dôležité úryvky z YOUCAT-u, teda z **Katechizmu pre mladých**, a zo **Svätého písma**. Jednotlivé kapitoly sa končia krátkym zhrnutím. Na konci učebnice sa nachádzajú základné modlitby a pravdy.

Okrem toho v učebnici ešte nájdeš:

POČÚVAJ

texty zo Svätého písma

UVAŽUJ

otázky na osobné zamyslenie, ale aj na diskusiu v triede

VYPRACUJ

aktivity alebo úlohy na vyriešenie

ODPOVEDAJ

rôzne úlohy, na ktoré môžeš odpovedať

ČÍTAJ

rôzne texty z kníh alebo piesní

ZAPAMÄTAJ SI

dôležité veci, ktoré si môžeš poznamenať

Citáty zaujímavých ľudí

Svedectvá mladých ľudí, ako si ty

Modli sa: krátke modlitby, ktoré ťa priblížia k Bohu.

Obsah

1	Kto som?	8
	<i>Prvý dojem</i>	10
	<i>Sebapoznanie</i>	14
	<i>Prekonať obavy</i>	20
	<i>Sebaprijatie</i>	24
2	Kto je človek?	31
	<i>Kto je človek? Hľadanie odpovede</i>	34
	<i>Človekom pre to, čo mám, alebo kým som?</i>	38
	<i>Človek vo svetle viery a Svätého písma</i>	42
	<i>Človek ako muž a žena</i>	47
	<i>Postavenie muža a ženy v histórii</i>	52
	<i>Byť mužom</i>	58
	<i>Byť ženou</i>	64
	<i>Mária – nádherná žena</i>	69
3	Ľudskosť	75
	<i>Prečo?</i>	78
	<i>Ježiš a trpiaci</i>	83
	<i>Kde je Boh, keď ľudia trpia?</i>	87
	<i>Vojnový konflikt</i>	92
	<i>Extrémizmus</i>	97
4	Dôstojnosť a výkon	104
	<i>Práca a jej zmysel</i>	106
	<i>Hodnota práce a dôstojnosť človeka</i>	112
	<i>Mať alebo byť?</i>	117
	<i>Spoločné dobro</i>	122
5	Kultúra života	128
	<i>Hodnota a rebríček hodnôt</i>	130
	<i>Hodnoty kultúry života a kultúry smrti</i>	135
	<i>Kultúra – rozvoj človeka a ľudskej spoločnosti</i>	140
	<i>Naši veľkí rodáci</i>	146
	Základné modlitby, pravdy a pozdravy	152

I. KTO SOM?

Hovorí sa, že šaty robia človeka! Veľa ľudí tomu verí. Oblečú si značkové oblečenie a myslia si, že tým stúpia ich hodnota. Sú schopní míňať ohromné sumy za odev, ktorý je práve v móde.

S oblečením má problém občas každý: chceme sa páčiť a pekné oblečenie robí zázraky. Je zaujímavé, ako často sa odlišuje naše oblečenie doma a na verejnosti. Zatiaľ čo doma nám neprekážajú roztahané tepláky a starý sveter, von by sme tak určite nešli. Prečo ten rozdiel? Pretože doma nás už poznajú. Doma nemusíme skrývať svoje strapaté vlasy a pokrčenú rannú tvár. Doma môžeme byť sami sebou a to je dobre.

Asi nie je potrebné si robiť zbytočné starosti o to, čo si máme obliecť: šaty o chvíľu vyjdú z módy. To podstatné nie sú šaty, to podstatné je to, čo je pod nimi. A pod nimi sme predsa my!

Pieseň „Šaty“ od Mariky Gombitovej

„Neberte nám princeznú“ je slovenský televízny muzikál z roku 1981. Hlavnú úlohu v ňom stvárnila speváčka Marika Gombitová. Jedna zo skladieb muzikálu má názov „Šaty“.

„Šaty“

Ó, šaty, utkané z jahodovej peny,
hmm, šaty, také si veľký svet dnes cení.
K tým šatám hneď si dáme šminky a rúž,
pohľad čo patrí k dáme ovládam už.

Zrkadlo mi vraví že som iná,
a ja si to opakujem s ním.
Bude to však iba jeho vina,
ak tomu uverím.

Ó, šaty, spichnuté z farebného vzduchu,
dáme si šaty nech máme aspoň trocha vzruchu.
Dúfam, že ešte platí múdrosť odveká,
možno aj tieto šaty spravia zo mňa človeka.

Mám šaty, ach, ako práma sa v nich chodí.
Mám šaty, čo o pár týždňov vyjdú z módy.
Keď túžia vyjsť, tak môžu – nech idú do hája.
Mám pod nimi svoju kožu, pod nimi som ja.

1. Pokús sa niekoľkými slovami vysloviť svoje dojmy, ktoré si mal bezprostredne po vypočutí piesne alebo po prečítaní textu piesne.
2. Ktoré slová, slovné spojenia sa ti najviac páčia?
3. Vyhľadaj verše, ktoré hovoria o šatách.
4. Hovoria šaty niečo o človeku, ktorý ich nosí?
5. Čo si myslíš o prísloví „Šaty robia človeka“?

Kto vlastne som?

Všetci dospievajúci sa pýtajú: Kto vlastne som? A každý na túto otázku musí nájsť aj odpoveď. Niekedy sa schováваме za náš výzor, naše šaty. A pritom si neuvedomujeme, čo všetko je v nás. Napr.

- náš nos si dokáže zapamätať 50 000 rôznych vôní;
- dospelý organizmus obsahuje okolo 160 tisíc km ciev;
- keď sme pri plnom vedomí, náš mozog vyprodukuje toľko energie, koľko by stačilo na rozsvietenie malej žiarovky;
- naše oko dokáže rozlíšiť 10 miliónov rôznych farieb;
- keby ľudské oko bolo digitálnym fotoaparátom, malo by 576 megapixelov;
- naše srdce za celý život prepumpuje toľko krvi, koľko by sa zmestilo do 200 vlakových prepravných cisterien.

Nielen naše telo je výnimočné, ale aj naše vnútro. Všetci sme jedineční, máme rôzne dary a talenty. Každý z nás má v tele Cirkvi jedinečné miesto. Nieкто je mozgom, iný ukazovákom a zas ďalší malíčkom na nohe. Majú rôzne funkcie, ale keby niektorá z týchto častí tela zmizla, ochorela, odmietla spolupracovať, celé telo by tým trpelo. Si dôležitý práve pre to, čím si.

Modli sa

*Pane, ďakujem Ti, že ma máš rád.
Pri Tebe „šaty nerobia človeka“.
Človekom sa stávame premenou srdca.
A ja Ťa o tú premenu dnes prosím.*

PRVÝ DOJEM

„Veci nie sú vždy také, ako vyzerajú; mnohých oklame prvý dojem“ (Faedrus)

Mega Lentilky Naruby

Nedajte na prvý dojem, pretože zdanie môže klamať. Tu máte dôkaz: určite máte radi lentilky. Ale **MEGA LENTILKY NARUBY** sú iné, ako by ste čakali. Zoberte si hnedé lentilky: prekvapia vás bielou čokoládou vo vnútri! Alebo naopak: béžové v sebe skrývajú mliečnu čokoládu. Určite vás poteší, že táto kombinácia bielej a mliečnej čokolády je navyše v oblúbenej mega veľkosti. Jednoducho, nič nie je tak, ako sa na prvý pohľad zdá, ale všetko je naopak... k pravde sa musíte doslova príjemne prehrýzť. To podstatné je vo vnútri...

Čo je prvý dojem

O prvom dojme už určite každý z vás počul. **Prvý dojem** si ľudia vytvárajú na základe toho, čo v daný moment na druhom človeku vidia alebo ako ho počujú rozprávať. Všímame si predovšetkým, ako je človek oblečený, jeho tvár a jeho úsmev, ako rozpráva a ako sa vyjadruje. Zvyčajne sa nám páči, keď je upravený a má čistý vzhľad a podobne. Nepáči sa nám napr. zanedbaný vzhľad, namyslené prejavu atď.

Dať na prvý dojem je jedna z najčastejších chýb, ktorých sa dopúšťame pri hodnotení druhých. Napriek tomu hrá dôležitú úlohu pri stretnutí ľudí, ktorí sa nepoznajú a spolu komunikujú po prvý raz.

- Prvý dojem sa nazýva aj primárny dojem: človek si ho vytvára o inom pri prvom stretnutí a môže v nás pretrvávať roky.
- Prvý dojem je buď pozitívny alebo negatívny, málokedy neutrálny.
- Prvý dojem sa dá urobiť a získať len raz. Je zrejmé, že za pár sekúnd nestihneme vyjadriť veľa. Otvoriť dvere, pozdraviť, predstaviť sa, povedať pár formálnych viet.
- Prvý dojem sa vytvára v prvých sekundách stretnutia. Na čo sa spolieha? Na veľmi nekonkrétne skutočnosti ako sú úsmev, stisk ruky, vôňa, vzhľad. Vyjadrené číslami, na vyvolaní určitého dojmu sa z 55% podieľa náš vzhľad, 38% hlas a iba 7% obsah vyjadrenia.
- Dojmy, ktoré jeden človek získava o druhom až na základe bližšej a ďalšej známosti sú dojmy druhotné – sekundárne.

Beáta, 15 rokov

Neviem, či je prvý dojem pre mňa dôležitý, asi ani nie... napr. poznám človeka, ktorý keď som ho videla prvý krát mi bol strašne nesympatický a tak... a teraz ho mám rada lebo som ho spoznala.

Chyby pri hodnotení ľudí

Mnohokrát sa stáva, že dávame veľký dôraz na prvý dojem: „zaškatuľkujeme“ kamarátov alebo ľudí, ktorých stretávame. Druhých ľudí vnímame podľa toho, aký majú pre nás význam. Vnímanie a posudzovanie druhých sú poznačené omylmi a zjednodušovaním, preto nepodávajú vždy celkom spoľahlivý obraz o druhej osobe. Tu sú hlavné omyly, ktorých sa pritom dopúšťame:

- **Halo efekt** spadá medzi najznámejšie a najbežnejšie omyly vo vnímaní alebo posudzovaní druhých: sympatickým, pekným a milým ľuďom máme tendenciu automaticky prisudzovať kladné vlastnosti, dokonca i vyššiu inteligenciu.
- **Diablov efekt** je totiž presný opak halo efektu: nesympatickým a neupraveným ľuďom máme často tendenciu prisudzovať horšie vlastnosti aj inteligenciu.
- Stalo sa ti niekedy, že si stretol niekoho, kto ti bol na prvý pohľad sympatický a blízky? Potom si daj pozor na **efekt miernosti**. Má podobný štýl obliekania ako ty, usmial sa na teba alebo ťa zaujal a cítiš, že máte niečo spoločné: v tomto prípade budeš mať tendenciu takého človeka vidieť v „prívetivejšom“ svetle. Keď ťa sklame alebo urobí nejakú chybu, budeš pravdepodobne medzi tými, ktorí ho budú brániť.